

PRESUDA SUDA (prvo vijeće)

19. lipnja 2008. (*)

„Povreda obveze države članice – Upućivanje radnika – Slobodno pružanje usluga - Direktiva 96/71/EZ – Odredbe javnog poretka – Tjedni odmor – Obveza podnošenja dokumenata povezanih s upućivanjem na zahtjev nacionalnih tijela – Obveza imenovanja *ad hoc* zastupnika koji živi u Luksemburgu i koji čuva sve dokumente potrebne za nadzor”

U predmetu C-319/06,

povodom tužbe zbog povrede obveze države članice podnesene 20. srpnja 2006. na temelju članka 226. UEZ-a ,

Komisija Europskih zajednica, koju zastupaju J. Energen i G. Rozet, u svojstvu agenata, s izabranom adresom za dostavu u Luxembourg,

tužitelj,

protiv

Velikog Vojvodstva Luksemburg, koje zastupa C. Schiltz, u svojstvu agenta,

tuženika,

SUD (prvo vijeće),

u sastavu: P. Jann, predsjednik Vijeća, A. Tizzano, A. Borg Barthet, M. Ilešič i E. Levits (izvjestitelj), suci,

nezavisna odvjetnica: V. Trstenjak,

tajnik: R. Grass,

uzimajući u obzir pisani postupak,

saslušavši mišljenje nezavisne odvjetnice na raspravi održanoj 13. rujna 2007.,

donosi sljedeću

Presudu

- 1 Svojom tužbom, Komisija Europskih zajednica zahtijeva od Suda da utvrdi da je Veliko Vojvodstvo Luksemburg:

– proglašenjem odredaba članka 1. stavka 1. točaka 1., 2., 8. i 11. Zakona od 20. prosinca 2002. o prenošenju Direktive 96/71/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 16.

prosinca 1996. o upućivanju radnika u okviru pružanja usluga i uređenju nadzora primjene radnog prava (Mémorial A 2002., str. 3722., u daljnjem tekstu: Zakon od 20. prosinca 2002.) prisilnim odredbama nacionalnog javnog poretka;

– nepotpunim prenošenjem odredaba članka 3. stavka 1. točke (a) Direktive 96/71/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 16. prosinca 1996. o upućivanju radnika u okviru pružanja usluga (SL 1997., L 18, str. 1.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 5., svezak 5., str. 127.);

– navođenjem, u članku 7. stavku 1. Zakona od 20. prosinca 2002., uvjeta u pogledu pristupa nadležnih nacionalnih tijela podacima neophodnim za nadzor koje nije dovoljno jasno da poduzećima koja žele uputiti svoje radnike u Luksemburg osigura pravnu sigurnost, i

– propisujući, u članku 8. tog Zakona, čuvanje dokumenata potrebnih za nadzor u Luksemburgu pri *ad hoc* zastupniku koji tamo ima boravište,

povrijedilo obveze koje proizlaze iz članka 3. stavaka 1. i 10. Direktive 96/71 te članaka 49. i 50. UEZ-a.

Pravni okvir

Pravo Zajednice

2 Pod naslovom „Uvjeti zaposlenja” članak 3. Direktive 96/71 navodi:

„1. Države članice osiguravaju da, neovisno o pravu koje se primjenjuje na radni odnos, poduzeća iz članka 1. stavka 1. radnicima upućenima na njihovo državno područje jamče uvjete zaposlenja u odnosu na sljedeća pitanja, koja su u državi članici u kojoj se obavlja posao određena:

– zakonom ili drugim propisom, i/ili

– kolektivnim ugovorima ili arbitražnim pravorijecima proglašenima univerzalno primjenjivima u smislu stavka 8., ako se odnose na djelatnosti iz Priloga:

(a) maksimalno radno vrijeme i minimalno vrijeme odmora;

(b) minimalni plaćeni godišnji odmori;

(c) minimalne plaće, uključujući one uvećane za prekovremeni rad; ova se točka ne primjenjuje na dopunske strukovne mirovinske sustave;

(d) uvjete ustupanja radnika, posebno od strane poduzeća za privremeno zapošljavanje;

(e) zdravstvene uvjete, sigurnost i higijenu na radu;

(f) zaštitne mjere u odnosu na uvjete zaposlenja trudnica ili žena koje su nedavno rodile, djece i mladih;

(g) jednako postupanje prema muškarcima i ženama i ostale odredbe u odnosu na nediskriminaciju.

Za potrebe ove Direktive, pojam minimalnih plaća iz stavka 1. točke (c) određen je nacionalnim pravom i/ili praksom države članice na čije je državno područje radnik upućen.

[...]

10. Ova Direktiva ne sprečava države članice da, u skladu s Ugovorom, na svoja poduzeća i poduzeća drugih država na jednak način primjenjuju:

– uvjete zaposlenja na pitanja osim pitanja iz prvog podstavka stavka 1. u mjeri u kojoj se radi o odredbama javnog poretka,

– uvjete zaposlenja određenih kolektivnim ugovorima ili arbitražnim pravorijecima u smislu stavka 8. i koji se odnose na djelatnosti osim onih spomenutih u Prilogu.”

3 Prilikom donošenja Direktive 96/71 u zapisnik Vijeća Europske unije unesena je Izjava br. 10 o članku 3. stavku 10. prvog alineji te direktive (u daljnjem tekstu: Izjava br. 10):

„Vijeće i Komisija su izjavili:

Trebalo bi smatrati da izraz „odredbe javnog poretka” obuhvaća prisilne odredbe od kojih se ne smije odstupati i koje prema svojoj prirodi i svojem cilju odgovaraju obveznim zahtjevima javnog interesa. Te odredbe mogu uključivati, osobito, zabranu prisilnog rada ili sudjelovanje tijela javne vlasti u nadzoru poštovanja zakonodavstva o uvjetima rada.” (neslužbeni prijevod)

Luksemburško pravo

4 Članak 1. Zakona od 20. prosinca 2002. glasi:

„(1) Prisilne odredbe pravnog poretka, posebno što se tiče odredaba o konvencijama ili ugovorima u skladu sa Zakonom od 27. ožujka 1986. kojim se odobrava Konvencija iz Rima od 19. lipnja 1980. o pravu koje se primjenjuje na ugovorne obveze, jesu i primjenjuju se kao takve na sve radnike koji obavljaju neku djelatnost na državnom području Velikog Vojvodstva Luksemburg, uključujući one koji su tamo privremeno upućeni, bez obzira na trajanje ili prirodu upućenja: sve odredbe u zakonima, uredbama i upravnim propisima kao i one koje proizlaze iz kolektivnih ugovora proglašenim opće primjenjivima ili iz arbitražne odluke sa sličnim područjem primjene kao u slučaju opće primjenjivih kolektivnih ugovora odnose se na:

1. pisani ugovor o radu ili dokument sastavljen na temelju Direktive 91/533/EEZ [Vijeća] od 14. listopada 1991. o obvezi poslodavca da obavijesti radnike o uvjetima koji se primjenjuju na ugovor o radu ili radni odnos (SL L 288, str. 32.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 5., svezak 3., str. 64.);
2. minimalnu plaću i automatsku prilagodbu naknade s obzirom na promjene u životnim troškovima;

3. radno vrijeme i tjedni odmor;
4. plaćeni godišnji odmor;
5. kolektivni godišnji odmor;
6. državne praznike;
7. odredbe o privremenom radu i posudbi radnika;
8. odredbe o radu na nepuno radno vrijeme i radu na određeno vrijeme;
9. zaštitne mjere koje se primjenjuju na uvjete rada i zaposlenja djece i mladih, trudnica i roditelja;
10. nediskriminaciju;
11. kolektivne ugovore o radu;
12. obaveznom nedjelovanju u skladu s pravom o nezaposlenosti zbog lošeg vremena i tehnološkoj nezaposlenosti;
13. tajni ili ilegalni rad, uključujući odredbe o odobrenjima za rad za radnike koji nisu državljani države članice Europskoga gospodarskog prostora;
14. sigurnost i zdravlje radnika na radnom mjestu općenito i posebno na propise za sprečavanje nesreća udruženja za zaštitu od nesreća (Association d'assurance contre les accidents) na temelju članka 154. Zakonika o socijalnom osiguranju i na minimalne propise u vezi sa sigurnosti i zdravljem, utvrđene uredbom Velikog vojvode prema obveznom mišljenju državnog vijeća i uz suglasnost konferencije predsjednika zastupničke komore na temelju članka 14. izmijenjenog Zakona od 17. lipnja 1994. o sigurnosti i zdravlju radnika na radnom mjestu.

(2) Odredbe prvoga stavka ovog članka primjenjuju se na radnike koji su zaposleni u bilo kojem poduzeću, bez obzira na njihovo državljanstvo i bez obzira na državnu pripadnost i pravno ili istinsko sjedište poduzeća.”

5. Članak 2. Zakona od 20. prosinca 2002. navodi:

„(1) Odredbe prvog članka ovog zakona primjenjuju se i na poduzeća koja u okviru obavljanja transnacionalnih usluga na državno područje Velikog Vojvodstva Luksemburga upućuju radnike, osim voznog osoblja trgovačke mornarice.

(2) ‚Upućivanje’ u smislu prethodnog 1. stavka podrazumijeva sljedeće djelatnosti koje obavljaju dotična poduzeća, ako tijekom razdoblja upućivanja između poduzeća koje upućuje radnika i dotičnog radnika postoji radni odnos:

1. upućivanje radnika, čak i na kratko vrijeme ili na unaprijed utvrđeno razdoblje, za račun i pod vodstvom poduzeća iz 1. stavka ovog članka, na državno područje Velikog Vojvodstva Luksemburga, u okviru ugovora sklopljenog između poduzeća koje je

uputilo radnika i primatelja usluge koji ima poslovni nastan ili obavlja djelatnost u Luksemburgu;

2. upućivanje radnika, čak i na kratko vrijeme ili na unaprijed utvrđeno razdoblje, na područje Velikog Vojvodstva Luksemburga u poduzeće koje pripada poduzeću koje upućuje radnika ili u poduzeće koje pripada grupi kojoj pripada i poduzeće koje upućuje radnika;

3. upućivanje radnika, ne dovodeći u pitanje primjenu Zakona od 19. svibnja 1994. o regulaciji privremenog rada i privremenog ustupanja radne snage, čak i na kratko vrijeme ili na unaprijed utvrđeno razdoblje, od strane poduzeća za posredovanje privremenih radnika ili u okviru ustupanja radnika u poduzeće koje ima poslovni nastan na državnom području Velikog Vojvodstva Luksemburg ili u njemu obavlja djelatnost.

(3) Upućeni radnik je svaki radnik koji radi u inozemstvu i koji obavlja svoj posao u ograničenom razdoblju na državnom području Velikog Vojvodstva Luksemburg.

(4) Pojam ‚radni odnos‘ utvrđen je u skladu s luksemburškim pravom.”

6 Članak 7. Zakona od 20. prosinca 2002. glasi:

„(1) Za potrebe primjene ovog zakona poduzeće, čak i ako ima sjedište izvan državnog područja Velikog Vojvodstva Luksemburg ili koje obično obavlja djelatnost izvan luksemburškog državnog područja, čiji jedan radnik ili više radnika obavljaju djelatnost u Luksemburgu, uključujući one koji su u skladu s odredbama članaka 1. i 2. ovog zakona privremeno upućeni u Luksemburg, mora prije početka obavljanja radova staviti na raspolaganje tijelu *Inspection du travail et des mines* (inspekcija rada i rudnika) na njegov zahtjev i u najkraćem roku informacije potrebne za nadzor, među ostalim:

– prezimena, imena, datum i mjesto rođenja, bračno stanje, državljanstvo i zanimanje radnika;

– točnu kvalifikaciju radnika;

– radno mjesto na koje je zaposlen u poduzeću i djelatnost koju obično obavlja u poduzeću;

– prebivalište i eventualno uobičajeno boravište radnika;

– eventualnu dozvolu boravka ili radnu dozvolu;

– radno mjesto ili mjesta u Luksemburgu i vrijeme trajanja rada;

– kopiju obrasca E 101 ili eventualni detaljni navod institucija za socijalnu sigurnost pri kojima su radnici osigurani tijekom njihovog boravka na luksemburškom državnom području;

– kopiju ugovora o radu ili dokument sastavljen na temelju Direktive 91/533/EEZ od 14. listopada 1991. o obvezi poslodavca da obavijesti radnike o uvjetima koji se primjenjuju na ugovor o radu ili radni odnos.

(2) Uredba Velikog Vojvodstva može detaljnije odrediti primjenu ovog članka.”

7 Članak 8. Zakona od 20. prosinca 2002. navodi:

„Svako poduzeće koje ima poslovni nastan i sjedište u inozemstvu ili koje nema trajni poslovni nastan u Luksemburgu u smislu poreznog zakona, čiji jedan radnik ili više radnika u bilo kojem svojstvu obavljaju djelatnost u Luksemburgu, obvezno je u Luksemburgu pri *ad hoc* zastupniku koji ima boravište u Luksemburgu čuvati dokumente potrebne za nadzor obveza koje mora ispuniti prema ovom zakonu i posebno prema prethodnom članku 7.

Te je dokumente u najkraćem roku potrebno dostaviti tijelu *Inspection du travail et des mines*, na njegov zahtjev. Poduzeće ili njegov zastupnik iz prethodnog stavka, najkasnije prije početka obavljanja planiranog nesamostalnog rada preporučenim pismom unaprijed informira tijelo *Inspection du travail et des mines* o točnom mjestu na kojem će dokumenti biti pohranjeni.”

Predsudski postupak

8 Pismom opomene od 1. travnja 2004. Komisija je obavijestila tijela javne vlasti Luksemburga da je moguće da je Zakon od 20. prosinca 2002. u suprotnosti s pravom Zajednice. Taj zakon:

– zahtijeva od poduzeća s poslovnim nastanom u drugoj državi članici, koje upućuje radnike u Luksemburg, da se pridržava uvjeta rada i zaposlenja koji nadilaze propisane zahtjeve iz članka 3. stavaka 1. i 10. Direktive 96/71;

– ne jamči upućenim radnicima, osim tjednog odmora, pravo na drugo razdoblje odmora (dnevni odmor);

– nije dovoljno jasan da bi osigurao pravnu sigurnost obvezujući poduzeća koja upućuju radnike u Luksemburg da prije početka radova tijelu *Inspection du travail et des mines* na njegov zahtjev i u najkraćem roku stave na raspolaganje osnovne informacije potrebne za nadzor, i

– ograničava slobodu pružanja usluga zahtijevajući od poduzeća koja imaju sjedište izvan državnog područja Velikog Vojvodstva Luksemburg ili koja nemaju stalni poslovni nastan u Luksemburgu, da kod *ad hoc* zastupnika koji ima boravište u toj državi članici čuvaju dokumente potrebne za nadzor.

9 U svojem odgovoru od 30. kolovoza 2004. Veliko Vojvodstvo Luksemburg istaknulo je da su uvjeti rada i zaposlenja koji su predmet prvog prigovora u tom pismu opomene dio „odredaba javnog poretka”, kako su predviđene člankom 3. stavkom 10. prvom alinejom Direktive 96/71.

10 Priznalo je utemeljenost drugog prigovora iz navedenog pisma opomene.

11 Što se tiče trećeg i četvrtog prigovora u istom pismu opomene, ova je država članica navela, s jedne strane, da članak 7. zakona od 20. prosinca 2002. ne zahtijeva prethodnu prijavu i, s druge strane, da je obveza da se tijelu *Inspection du travail et des mines*

dostavi ime depozitara koji čuva dokumente predviđena zakonom nediskriminatoran zahtjev, neophodan da to upravno tijelo provede nadzor.

- 12 Budući da Komisija nije bila zadovoljna ovim odgovorima, ponovila je svoje prigovore u obrazloženom mišljenju od 12. listopada 2005. u kojem je pozvala Veliko Vojvodstvo Luksemburg da ispuni svoje obveze u roku od dva mjeseca od primitka tog mišljenja.
- 13 Nakon što je zatražilo dodatni rok od šest tjedana, Veliko Vojvodstvo Luksemburg nije smatralo potrebnim odgovoriti na navedeno obrazloženo mišljenje.
- 14 Stoga je Komisija podnijela ovu tužbu zbog povrede obveze na temelju članka 226. UEZ-a.

O tužbi

Prvi prigovor

Argumentacija stranaka

- 15 U svojem prvom prigovoru Komisija ističe da je Veliko Vojvodstvo Luksemburg nepravilno prenijelo članak 3. stavke 1. i 10. Direktive 96/71.
- 16 Komisija konkretno smatra da time što nacionalne odredbe koje se odnose na područja obuhvaćena dotičnim mjerama pogrešno kvalificira kao prisilne odredbe koje potpadaju pod javni poredak i stoga zahtijeva od poduzeća koja upućuju radnike na njezino državno područje da ih se pridržavaju, Veliko Vojvodstvo Luksemburg tim poduzećima nameće obveze koje nadilaze ono što predviđa Direktiva 96/71. Prema toj instituciji, pojam javnog poretka iz članka 3. stavka 10. te direktive ne može jednostrano odrediti svaka država članica budući da potonja nema slobodu jednostranog nametanja svih prisilnih odredaba svojega radnog prava pružateljima usluga s poslovnim nastanom u drugoj državi članici.
- 17 Prvo, takvu obvezu predviđa odredba iz članka 1. stavka 1. točke 1. Zakona od 20. prosinca 2002., na temelju koje se upućuju samo radnici koji su s poduzećem povezani pisanim ugovorom o radu ili drugim dokumentom koji se na temelju Direktive 91/533 smatra analognim.
- 18 Komisija s time u vezi podsjeća da su u svakom slučaju za nadzor poštovanja odredaba Direktive 91/533 nadležna tijela države članice u kojoj dotično poduzeće ima poslovni nastan i koja je prenijela tu direktivu, a ne, u slučaju upućivanja, tijela države članice domaćina.
- 19 Drugo, u pogledu automatske prilagodbe plaća kretanju životnih troškova, predviđene u članku 1. stavku 1. točki 2. Zakona od 20. prosinca 2002., Komisija smatra da je luksemburško zakonodavstvo u suprotnosti s Direktivom 96/71, koja predviđa da država članica domaćin regulira plaće samo u pogledu minimalnih plaća.
- 20 Treće, u pogledu poštovanja odredaba o radu na nepuno radno vrijeme i radu na određeno vrijeme, predviđenih u članku 1. stavku 1. točki 8. Zakona od 20. prosinca 2002., Komisija ističe da, u skladu s Direktivom 96/71, nije na državi članici domaćinu

da nameće svoja pravila u pogledu rada na nepuno radno vrijeme i rada na određeno vrijeme poduzećima koja upućuju radnike na njezino državno područje.

- 21 Četvrto, u pogledu obveze poštovanja kolektivnih ugovora o radu, predviđenih u članku 1. stavku 1. točki 11. Zakona od 20. prosinca 2002., Komisija ističe da akti koji pripadaju kategoriji pravnih akata kao takvih, neovisno o njihovom materijalnom sadržaju nisu prisilni akti u području nacionalnog javnog poretka.
- 22 Veliko Vojvodstvo Luksemburg ističe da se odredbe na koje se odnosi prvi prigovor Komisije odnose na sve prisilne odredbe u području nacionalnog pravnog poretka u smislu članka 3. stavka 10. prve alineje Direktive 96/71. U tom pogledu, s jedne strane, smatra da da izjava br. 10 nema nikakvu pravno obvezujuću vrijednost i da, s druge strane, pojam odredaba javnog poretka podrazumijeva sve odredbe koje, prema shvaćanju države domaćina, odgovaraju obveznim zahtjevima javnog interesa. Osim toga, Veliko Vojvodstvo Luksemburg upućuje na zakonodavni postupak koji je prethodio donošenju Direktive 2006/123/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 12. prosinca 2006. o uslugama na unutarnjem tržištu (SL L 376, str. 36.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku: poglavlje 13., svezak 47., str. 160.).

Ocjena Suda

– Uvodna očitovanja

- 23 Kao prvo, kao odgovor na glavni argument koji je navelo Veliko Vojvodstvo Luksemburg valja naglasiti da prema njezinom članku 3. stavku 1. točki (a), Direktiva 2006/123 nema namjenu zamijeniti Direktivu 96/71, pri čemu u slučaju sukoba potonja prevladava nad prvom. Stoga se ta država članica ne može oslanjati na zakonodavni postupak koji je doveo do donošenja Direktive 2006/123 kako bi poduprla tumačenje odredbe Direktive 96/71 koju brani.
- 24 Iz trinaeste uvodne izjave Direktive 96/71 proizlazi da zakoni država članica moraju biti usklađeni kako bi se utvrdila jezgra prisilnih pravila za minimalnu zaštitu kojih se u državi članici domaćinu moraju pridržavati poslodavci koji onamo upućuju radnike (vidjeti presudu od 18. prosinca 2007., Laval un Partneri, C-341/05, Zb., str. I-11875., t. 59.)
- 25 Tako članak 3. stavak 1. prvi podstavak te direktive predviđa da države članice osiguraju da, bez obzira na zakon koji se primjenjuje na radni odnos, poduzeća s poslovnim nastanom u drugoj državi članici koja upućuju radnike na svoje državno područje u okviru prekograničnog pružanja usluga, u vezi s pitanjima predviđenim tim člankom jamče upućenim radnicima uvjete rada i zaposlenja koji su utvrđeni u državi članici na području na kojem se rad obavlja (presuda od 18. srpnja 2007., Komisija/Njemačka, C-490/04, Zb., str. I-6095., t. 18.).
- 26 U tu svrhu ta odredba taksativno navodi pitanja u kojima države članice mogu dati prednost pravilima koja su na snazi u državi članici domaćinu.
- 27 Članak 3. stavak 10. prva alineja Direktive 96/71 ipak priznaje državama članicama mogućnost da, u skladu s Ugovorom o EZ-u, na nediskriminatoran način nametnu poduzećima, koja upućuju svoje radnike na njihovo područje, uvjete rada i zaposlenja u

pogledu pitanja koja nisu ona iz stavka 1. podstavka 1. toga članka, u mjeri u kojoj se radi o odredbama javnog poretka.

- 28 Kao što proizlazi iz članka 1. stavka 1. Zakona od 20. prosinca 2002., koji predviđa da su odredbe iz točaka 1. do 14. tog stavka prisilne odredbe javnog poretka, Veliko Vojvodstvo Luksemburg se namjeravalo pozvati na članak 3. stavak 10. prvu alineju te direktive.
- 29 S time u vezi valja podsjetiti da ako država članica nacionalne odredbe smatra prisilnim propisima, to vrijedi za odredbe čije se poštovanje smatra ključnim za očuvanje političke, socijalne ili gospodarske organizacije dotične države članice, tako da je propisano da ih moraju poštovati sve osobe koje se nalaze na nacionalnom području te države članice i sve pravne odnose u toj državi članici (presuda od 23. studenoga 1999., Arblade i dr., C-369/96 i C-376/96, Zb., str. I-8453., t. 30.).
- 30 Stoga, suprotno onome što tvrdi Veliko Vojvodstvo Luksemburg, izuzetak od javnoga poretka predstavlja odstupanje od temeljnog načela slobodnog pružanja usluga, koje mora biti shvaćeno strogo i čiji doseg ne mogu jednostrano odrediti države članice (vidjeti u vezi sa slobodnim kretanjem osoba presudu od 31. siječnja 2006., Komisija/Španjolska, C-503/3, Zb., str. I-1097., t. 45.).
- 31 U kontekstu Direktive 96/71, članak 3. stavak 10. prva alineja jest odstupanje od načela prema kojem su pitanja u kojima država članica domaćin može primijeniti svoje zakonodavstvo na poduzeća koja upućuju radnike na njezino državno područje taksativno navedena u članku 3. stavku 1. podstavku 1. te direktive. Tu prvu odredbu stoga treba usko tumačiti.
- 32 Osim toga, u izjavi br. 10. u pogledu koje je nezavisna odvjetnica u točki 45. svojega mišljenja ispravno istaknula da bi se na nju moglo pozivati u prilog tumačenju članka 3. stavka 10. prve alineje Direktive 96/71, navodi se da izraz „odredbe javnog poretka” treba smatrati takvim da obuhvaća obvezujuće odredbe od kojih nije moguće odstupati i koje u skladu s njihovom prirodom i ciljem ispunjavaju bitne zahtjeve javnog interesa.
- 33 U svakom slučaju, ta odredba Direktive 96/71 predviđa da pozivanje na mogućnost koja se njome utvrđuje ne oslobađa države članice toga da poštuju obveze koje imaju na temelju Ugovora i osobito obveza u vezi sa slobodnim pružanjem usluga, čije je poticanje naglašeno u petoj uvodnoj izjavi te direktive.
- 34 S obzirom na ove navode valja ispitati odredbe članka 1. stavka 1. Zakona od 20. prosinca 2002., čiju kvalifikaciju prisilnih odredaba iz područja javnog poretka Komisija osporava.

– Odredba o pisanom ugovoru ili dokumentu na temelju Direktive 91/533, predviđena člankom 1. točkom 1. Zakona od 20. prosinca 2002.
- 35 Na početku valja naglasiti da se ova odredba odnosi na pitanje koje nije na popisu iz članka 3. stavka 1. prve alineje Direktive 96/71.

- 36 Veliko Vojvodstvo Luksemburg ističe da je sporna odredba s jedne strane samo podsjetnik na uvjete iz članaka 2. i 3. Direktive 91/533 i da s druge strane pripadajavnom poretku jer je njezin cilj zaštita radnika.
- 37 Kao što je naglašeno u drugoj uvodnoj izjavi Direktive 91/533, radni odnosi moraju biti u skladu s formalnim zahtjevima, što je bitno za bolju zaštitu radnika od mogućih kršenja njihovih prava i stvaranje veće transparentnost na tržištu rada.
- 38 Međutim, iz članka 9. stavka 1. te direktive također proizlazi da države članice donose zakone i druge propise potrebne za usklađivanje s ovom direktivom.
- 39 Stoga svi poslodavci, uključujući one koji upućuju radnike, kako predviđa članak 4. stavak 1. Direktive 91/533, imaju obveze predviđene tom direktivom na temelju zakona države članice u kojoj imaju poslovni nastan.
- 40 Potrebno je utvrditi da država članica iz koje dolaze upućeni radnici poštuje zahtjeve iz članka 1. stavka 1. Zakona od 20. prosinca 2002.
- 41 Stoga osporavana odredba ima za učinak podvrgavanje poduzeća, koja upućuju radnike u Luksemburg, obvezi koju već imaju u državi članici u kojoj imaju poslovni nastan. Štoviše, cilj Direktive 96/71, kojim se jamči poštovanje minimalne jezgre pravila za zaštitu radnika, čini još nepotrebnijom takvu dodatnu obvezu koja, s obzirom na postupke koje podrazumijeva, odvraća poduzeća s poslovnim nastanom u drugoj državi članici od izvršavanja slobode pružanja usluga.
- 42 Međutim, iako je stalna sudska praksa da pravu Zajednice nije protivno da države članice šire svoje zakonodavstvo ili kolektivne ugovore o radu sklopljene između socijalnih partnera, na sve nesamostalno zaposlene osobe, čak i ako su zaposlene privremeno, bez obzira na državu članicu u kojoj poslodavac ima poslovni nastan, takva je mogućnost podređena uvjetu da dotični radnici koji privremeno rade u državi članici domaćinu već nemaju jednaku zaštitu ili zaštitu koja je u biti usporediva, na temelju obveza koje njihov poslodavac već ima u državi članici u kojoj ima poslovni nastan (vidjeti u tom smislu presudu od 21. listopada 2004., Komisija/Luksemburg, C-445/03, Zb., str. I-10191., t. 29. i navedenu sudsku praksu).
- 43 Sud je već presudio da se slobodno pružanje usluga kao temeljno načelo Ugovora može ograničiti samo pravilima opravdanim važnim razlozima u općem interesu i koja se primjenjuju na sve osobe i poduzeća koji obavljaju djelatnost na području države članice domaćina, u mjeri u kojoj taj interes nije zaštićen pravilima kojima je pružatelj usluga podvrgnut u državi članici u kojoj ima poslovni nastan (vidjeti presudu Arblade i dr., prethodno navedenu, t. 34. i od 25. listopada 2001., Finalarte i dr., C-49/98, C-50/98, C-52/98 do C-54/98 i C-68/98 do C-71/98, Zb., str. I-7831., t 31.)
- 44 Budući da je to bio slučaj sa zaštitom radnika zajamčenom Direktivom 91/533, na koju se poziva Veliko Vojvodstvo Luksemburg, valja utvrditi da zahtjev iz članka 1. stavka 1. točke 1. Zakona od 20. prosinca 2002. nije u skladu s člankom 3. stavkom 10. prvom alinejom Direktive 96/71, u mjeri u kojoj se ne nameće u skladu s Ugovorom.

– Odredba o automatskoj prilagodbi plaća kretanju životnih troškova iz članka 1. stavka 1. točke 2. Zakona od 20. prosinca 2002.

- 45 Iz tužbe koju je uložila Komisija proizlazi da ona ne osporava činjenicu da su minimalne plaće usklađene sa životnim troškovima, jer je ta odredba nepobitno obuhvaćena člankom 3. stavkom 1. podstavkom 1. točkom (c) Direktive 96/71, kako je napomenulo Veliko Vojvodstvo Luksemburg, već okolnost da se to usklađivanje odnosi na sve plaće, uključujući one koje nisu u kategoriji minimalnih plaća.
- 46 Veliko Vojvodstvo Luksemburg ipak tvrdi da ta odredba Direktive 96/71 implicitno omogućava državi članici domaćinu da nametne svoj sustav utvrđivanja svih plaća za poduzeća koja upućuju radnike na njihovo državno područje.
- 47 S tim u vezi valja naglasiti da je zakonodavac Zajednice člankom 3. stavkom 1. podstavkom 1. točkom (c) Direktive 96/71 htio ograničiti mogućnost državama članicama da u području plaća interveniraju u minimalne plaće. Iz toga proizlazi da se odredba Zakona od 20. prosinca 2002. o automatskom usklađivanju plaća koje nisu minimalne s kretanjem životnih troškova ne odnosi na pitanja iz članka 3. stavka 1. prvog podstavka Direktive 96/71.
- 48 Međutim, Veliko Vojvodstvo Luksemburg tvrdi da članak 1. stavak 1. točka 2. Zakona od 20. prosinca 2002. ima za cilj jamčiti socijalni mir u Luksemburgu i da stoga predstavlja neophodan zahtjev javnog poretka u smislu članka 3. stavka 10. prve alineje Direktive 96/71, jer štiti radnike od učinaka inflacije.
- 49 S tim u vezi valja podsjetiti da ta odredba Direktive 96/71 otvara mogućnost državi članici domaćinu da poduzećima koja upućuju radnike na njezino područje nametne uvjete rada i zaposlenja za pitanja koja nisu predviđena člankom 3. stavkom 1. prvim podstavkom Direktive 96/71, pod uvjetom da se radi o odredbama javnog poretka. Zato to pridržavanje javnog poretka iz članka 3. stavka 10. prve alineje Direktive 96/71 predstavlja iznimku od sustava uspostavljenog tom direktivom kao i odstupanje od temeljnog načela slobodnog pružanja usluga na kojem se ta direktiva temelji i treba ga tumačiti usko.
- 50 Tako je Sud već imao priliku pojasniti da, dok države članice u načelu u skladu s njihovim nacionalnim potrebama imaju slobodu utvrditi zahtjeve javnog poretka, dok u kontekstu Zajednice i osobito kao opravdanje za odstupanje od temeljnog načela slobodnog pružanja usluga taj pojam treba shvatiti strogo, tako da njegov doseg ne može jednostrano utvrditi svaka država članica bez nadzora institucija Europske zajednice (vidjeti u tom smislu presudu od 14. listopada 2004., Omega, C-36/02, Zb., str. I-9609., t. 30.). Iz toga proizlazi da se na javni poredak moguće pozivati samo u slučaju stvarne i dovoljno ozbiljne opasnosti koja utječe na temeljni interes društva (vidjeti presudu od 14. ožujka 2000., Eglise de scientologie, C-54/99, Zb., str. I-1335., t. 17.).
- 51 Važno je podsjetiti na to da razloge na koje se država članica može pozvati kako bi opravdala odstupanje od načela slobodnog pružanja usluga treba popratiti analizom svrsishodnosti i proporcionalnosti mjere ograničavanja koju donosi ta država te s detaljnim elementima koji omogućavaju podupiranje njezinih argumenata (vidjeti u tom smislu presudu od 7. lipnja 2007., Komisija/Belgija, C-254/05, Zb., str. I-4269., t. 36. i navedenu sudsku praksu).

- 52 Kako bi omogućilo Sudu da ocijeni jesu li sporne mjere potrebne i proporcionalne cilju očuvanja javnog poretka, Veliko Vojvodstvo Luksemburg bi stoga moralo podnijeti elemente na temelju kojih bi se moglo utvrditi može li i u kojoj mjeri primjena pravila o automatskom usklađivanju plaća s kretanjem životnih troškova na radnike upućene u Luksemburg doprinijeti ostvarenju ovog cilja.
- 53 U ovom predmetu valja utvrditi da se Veliko Vojvodstvo Luksemburg ograničilo na opće pozivanje na ciljeve zaštite kupovne moći radnika i socijalni mir, bez predočavanja ikakvih elemenata koji bi omogućili procjenu jesu li usvojene mjere neophodne i proporcionalne.
- 54 Slijedom toga, Veliko Vojvodstvo Luksemburg po pravnim standardima nije dovoljno dokazalo da je članak 1. stavak 1. točka 2. Zakona od 20. prosinca 2002. odredba javnog poretka u smislu članka 3. stavka 10. prve alineje Direktive 96/71.
- 55 Stoga se država članica ne može pozivati na iznimku od javnog poretka iz članka 3. stavka 10. prve alineje Direktive 96/71 kako bi poduzećima koje upućuju radnike na njezino državno područje nametnula odredbu u vezi s automatskom prilagodbom plaća koje nisu minimalne kretanju životnih troškova.
- Odredba o radu na nepuno radno vrijeme i radu na određeno vrijeme predviđena u članku 1. stavku 1. točki 8. Zakona od 20. prosinca 2002.
- 56 Veliko Vojvodstvo Luksemburg tvrdi da je cilj te odredbe osigurati zaštitu radnika uz jamčenje načela jednakog postupanja i plaća radnika s punim radnim vremenom i onih s nepunim radnim vremenom, kako je utvrđeno Direktivom Vijeća 97/81/EZ od 15. prosinca 1997. o okvirnom sporazumu o radu s nepunim radnim vremenom koji su sklopili UNICE, CEEP i ETUC (SL L 14, str. 9.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 5., svezak 3., str. 131.) i Direktivom Vijeća 19/99/EZ od 28. lipnja 1999. o Okvirnom sporazumu o radu na određeno vrijeme koji su sklopili ETUC, UNICE i CEEP (SL L 175, str. 43.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku: poglavlje 5., svezak 4., str. 228.).
- 57 Valja naglasiti da se gornja odredba odnosi na pitanje koje se na nalazi na popisu iz članka 3. stavka 1. prvog podstavka Direktive 96/71.
- 58 Nije sporno da obveze uvedene člankom 1. stavkom 1. točkom 8. Zakona od 20. prosinca 2002., s obzirom na ograničenja koja ih prate, mogu spriječiti poduzeća koja žele uputiti radnike u Luksemburg pri izvršavanju njihove slobode pružanja usluga.
- 59 S tim u vezi valja utvrditi da, na temelju članka 2. stavka 1. direktiva 97/81 i 1999/70, države članice trebaju donijeti zakone i druge propise potrebne za usklađivanje s tim direktivama.
- 60 Stoga budući da je poštovanje zahtjeva iz sporne nacionalne odredbe predmet nadzora u državi članici u kojoj poduzeće koje želi uputiti radnike u Luksemburg ima poslovni nastan, zbog istih razloga kao što su oni navedeni u točkama 41. do 43. ove presude, Veliko Vojvodstvo Luksemburg ne može se pozivati na iznimku od javnog poretka iz članka 3. stavka 10. prve alineje Direktive 96/71 kako bi opravdalo spornu nacionalnu odredbu.

- 61 Iz toga proizlazi da članak 1. stavak 1. točka 8. Zakona od 20. prosinca 2002. nije u skladu s člankom 3. stavkom 10. prvom alinejom Direktive 96/71.
- Obvezujuće odredbe nacionalnog prava u pogledu kolektivnih ugovora o radu iz članka 1. stavka 1. točke 11. Zakona od 20. prosinca 2002.
- 62 Članak 3. stavak 1. prvi podstavak Direktive 96/71 definira instrumente kojima su uvjeti rada i zaposlenja države članice domaćina utvrđeni u pogledu pitanja iz tog podstavka od (a) do (g) i koji se jamče upućenim radnicima. Druga alineja ove odredbe odnosi se posebno na kolektivne ugovore proglašene univerzalno primjenjivima.
- 63 U skladu s ovom odredbom članak 1. stavak 1. Zakona od 20. prosinca 2002. navodi da su prisilni propisi u području nacionalnog javnog poretka odredbe koje među ostalim proizlaze iz kolektivnih ugovora proglašeni univerzalno primjenjivim, koji se odnose na pitanja iz točaka 1. do 14. U točki 11. tog Zakona spomenute su odredbe o kolektivnim ugovorima o radu.
- 64 Takva odredba međutim ne može biti iznimka od javnog poretka u smislu članka 3. stavka 10. prve alineje Direktive 96/71.
- 65 Prvo, ničime nije opravdano što odredbe koje se odnose na kolektivne ugovore o radu, naime na one koje obuhvaćaju njihovu izradu i provedbu, mogu *per se* i bez daljnjeg pojašnjenja biti obuhvaćene pojmom javnog poretka.
- 66 Drugo, isto vrijedi i za same odredbe tih kolektivnih ugovora koje, u svojoj cijelosti i jednostavno zato što proizlaze iz te vrste akata, također ne mogu biti obuhvaćene tim pojmom.
- 67 Treće, Veliko Vojvodstvo Luksemburg ne može podupirati tvrdnju da je u članku 1. stavku 1. točki 11. Zakona od 20. prosinca 2002. *in fine* konkretizirano ovlaštenje koje je državama članicama dodijeljeno na temelju članka 3. stavka 10. druge alineje Direktive 96/71. Ta se odredba odnosi isključivo na uvjete rada i zaposlenja utvrđene kolektivnim ugovorima proglašenima univerzalno primjenjivima. To nije slučaj s navedenim člankom 1. stavkom 1. točkom 11. koji se, suprotno uvodnoj rečenici tog istog članka 1., izričito odnosi na obične kolektivne ugovore o radu.
- 68 Stoga članak 1. stavak 1. točka 11. Zakona od 20. prosinca 2002. nije u skladu s člankom 3. stavkom 10. prvom alinejom Direktive 96/71.
- 69 Iz navedenoga stoga slijedi da je prvi prigovor Komisije utemeljen.

Drugi prigovor nepotpunog prenošenja članka 3. stavka 1. točke (a) Direktive 96/71 o poštovanju maksimalnog radnog vremena i minimalnog vremena odmora

Argumentacija stranaka

- 70 Svojim drugim prigovorom Komisija prigovara Velikom Vojvodstvu Luksemburg nepotpuno prenošenje članka 3. stavka 1. podstavka 1. točke (a) Direktive 96/71 o poštovanju maksimalnog radnog vremena i minimalnog vremena odmora.

- 71 Veliko Vojvodstvo Luksemburg priznalo je da je taj prigovor utemeljen i navelo je da je članak 4. Zakona od 19. svibnja 2006. o izmjeni Zakona od 20. prosinca 2002. (Mémorial A 2006., str. 1806.) donijelo radi usklađivanja nacionalnog zakonodavstva s relevantnim odredbama Zajednice.

Ocjena Suda

- 72 Valja podsjetiti da prema ustaljenoj sudskoj praksi Suda postojanje povrede obveze treba ocjenjivati prema stanju u državi članici koje je postojalo do proteka roka određenog u obrazloženom mišljenju pa stoga promjene koje su naknadno nastupile Sud ne može uzeti u obzir (vidjeti osobito presude od 14. rujna 2004., Komisija /Španjolska, C-168/03, Zb., str. I-8227, t. 24.; od 14. srpnja 2005., Komisija/Njemačka, C-433/03, Zb., str. I-6985, t. 32.; i od 27. rujna 2007., Komisija/Luksemburg, C-354/06, t. 7.).
- 73 U ovom slučaju nije sporno da Veliko Vojvodstvo Luksemburg do isteka roka utvrđenog u obrazloženom mišljenju nije donijelo mjere potrebne za potpuno prenošenje članka 3. stavka 1. prvog podstavka točke (a) Direktive 96/71 u svoj nacionalni pravni poredak.
- 74 Stoga je drugi prigovor Komisije utemeljen.

Treći prigovor kršenja članka 49. UEZ-a zbog nejasnih postupaka nadzora iz članka 7. stavka 1. Zakona od 20. prosinca 2002.

Argumentacija stranaka

- 75 Komisija u svojem trećem prigovoru tvrdi da članak 7. stavak 1. Zakona od 20. prosinca 2002. zbog nejasnoće može dovesti do pravne nesigurnosti za poduzeća koja žele uputiti radnike u Luksemburg. Tako se obveza da svako poduzeće prije početka obavljanja radova dostavi tijelu *Inspection du travail et des mines* na zahtjev i u najkraćem roku osnovne informacije potrebne za nadzor, u slučaju upućivanja približava postupku prethodne prijave koji nije u skladu s člankom 49. UEZ-a. Međutim, ako to nije slučaj, tekst sporne odredbe ipak treba promijeniti kako bi se uklonila svaka pravna nejasnoća.
- 76 Veliko Vojvodstvo Luksemburg smatra da je tekst članka 7. stavka 1. Zakona od 20. prosinca 2002. dovoljno jasan i da u svakom slučaju ne nameće nikakvu obvezu dostavljanja prethodne prijave. S tim u vezi smatra da stavljanje na raspolaganje informacija potrebnih za nadzor „prije početka obavljanja rada” znači da se te informacije mogu prenijeti na dan početka obavljanja rada.

Ocjena Suda

- 77 Prvo valja utvrditi da budući da Zakon od 20. prosinca 2002. ne predviđa nikakvo drugo priopćavanje informacija između poduzeća koje upućuje radnike i tijela *Inspection du travail et des mines*, teško je shvatiti kako bi spomenuto tijelo moglo zahtijevati informacije od tog poduzeća prije početka obavljanja rada ako ne bi znalo da je to poduzeće prisutno na državnom području Luksemburga osim ako ga o svojem dolasku poduzeće na bilo koji način prethodno ne obavijesti. Stoga se, kako je nezavisna odvjetnica navela u točki 76. svojega mišljenja, postavlja pitanje koju ulogu tu ima poduzeće koje želi uputiti radnike, a ta uloga, koja nužno prethodi svakom zahtjevu za

informacije od strane tijela *Inspection du travail et des mines*, u svakom slučaju nije definirana Zakonom od 20. prosinca 2002.

- 78 U tom pogledu tumačenje izraza „prije početka obavljanja rada” iz članka 7. stavka 1. navedenog zakona, koje zastupa Veliko Vojvodstvo Luksemburg, ne može biti relevantno. Očito je da takav izraz ne znači samo da informacije treba pružiti na dan početka obavljanja rada, već da također dozvoljava i duže ili kraće razdoblje prije tog dana.
- 79 Drugo, kako je napomenula nezavisna odvjetnica u točki 74. svojega mišljenja, iz odredaba Zakona od 4. travnja 1974. o reorganizaciji tijela *Inspection du travail et des mines* (Mémorial A 1974., str. 486.), na koji se upućuje u članku 9. stavku 2. Zakona od 20. prosinca 2002. za utvrđivanje ovlasti nadzora tog tijela, a posebno iz članka 13. do 17. tog Zakona od 4. travnja 1974. proizlazi da tijelo *Inspection du travail et des mines* može naložiti trenutačni prestanak rada upućenog radnika ako njegov poslodavac ne postupi prema nalogu za dostavu informacija koji mu je upućen. Osim toga, članak 28. navedenog zakona predviđa da nepoštovanje ove obveze može dovesti do kaznenog progona dotičnog poduzeća.
- 80 S obzirom na te elemente valja naglasiti da je postupak prethodne prijave koji treba pratiti poduzeće koje želi uputiti radnike na luksemburško područje dvosmislen.
- 81 Te dvosmislenosti koje su značajne za članak 7. stavak 1. Zakona od 20. prosinca 2002. mogu odvratiti poduzeća koja žele uputiti radnike u Luksemburg od izvršavanja njihove slobode pružanja usluga. S druge strane, iz te odredbe jasno ne proizlazi doseg prava i obveza tih poduzeća. S druge strane, poduzeća koja nisu ispunila obveze predviđene navedenom odredbom očekuju nezanemarive sankcije.
- 82 Budući da članak 7. stavak 1. Zakona od 20. prosinca 2002. nije sukladan s člankom 49. UEZ-a zbog nejasnoća i dvosmislenosti koje sadržava, slijedom toga je treći prigovor Komisije utemeljen.

Četvrti prigovor kršenja članka 49. UEZ-a zbog obveze dotičnih poduzeća da imenuju ad hoc zastupnika koji ima boravište u Luksemburgu radi pohrane dokumenata potrebnih za nadzor koji provode nadležna nacionalna tijela

Argumentacija stranaka

- 83 Svojim četvrtim prigovorom Komisija smatra da, obvezujući poduzeća sa sjedištem izvan luksemburškog područja koja upućuju radnike na to područje da prije početka upućivanja kod *ad hoc* zastupnika koji ima boravište u Luksemburgu pohrane dokumente potrebne za nadzor njihovih obveza koje proizlaze iz primjene Zakona od 20. prosinca 2002. i da ih tamo drže na neodređeno vrijeme nakon završetka pružanja usluga, članak 8. tog zakona predstavlja ograničenje slobode pružanja usluga. Zbog sustava suradnje i razmjene informacija predviđenog člankom 4. Direktive 96/71 takva je obveza suvišna.
- 84 Veliko Vojvodstvo Luksemburg tvrdi da, prije svega, mehanizam suradnje na koji se poziva Komisija ne omogućava upravnim tijelima da uobičajeni nadzor izvrše uz zahtijevanu učinkovitost. Zatim pojašnjava da, što se tiče funkcije zastupnika, sporna

nacionalna odredba ne zahtijeva nikakav poseban pravni oblik. Konačno, osim polaganja dokumenata potrebnih za nadzor kod zastupnika tijekom razdoblja nakon upućivanja, traži se da dokumenti budu položeni baš na dan početka pružanja dotične usluge.

Ocjena Suda

- 85 Nije sporno da obveza iz članka 8. Zakona od 20. prosinca 2002. uključuje dodatne upravne i financijske troškove za poduzeća s poslovnim nastanom u drugoj državi članici, tako da one nisu ravnopravne što se tiče tržišnog natjecanja s poslodavcima s poslovnim nastanom u državi članici domaćinu i da ih može odvratiti od pružanja usluga u toj državi članici.
- 86 Sporna odredba s jedne strane nalaže da zastupnik kod kojeg su položeni zahtijevani dokumenti ima boravište u Luksemburgu.
- 87 S druge strane, navedena odredba utvrđuje obvezu čuvanja dokumenata, među ostalim, o navodima iz članka 7. Zakona od 20. prosinca 2002., ali ne utvrđuje razdoblje tijekom kojeg dokumente treba čuvati niti precizira odnosi li se ta obveza samo na razdoblje nakon pružanja usluge ili i na razdoblje prije početka pružanja usluge.
- 88 Kako bi opravdalo takvo ograničenje slobodnog pružanja usluga, Veliko Vojvodstvo Luksemburg navodi da je potrebno osigurati da nadzor poštovanja radnog zakonodavstva koje provodi tijelo *Inspection du travail et des mines* bude učinkovit.
- 89 U tom pogledu Sud je presudio da učinkovita zaštita radnika može zahtijevati da se određeni dokumenti drže na raspolaganju na mjestu pružanja usluge ili barem na dostupnom i jasno označenom mjestu na području države članice domaćina za tijela te države zadužena za provedbu nadzora (vidjeti u tom smislu navedenu presudu *Arblade i dr.*, t. 61.).
- 90 Sud je međutim u točki 76. gore navedene presude *Arblade i dr.* dodao, da u pogledu obveze držanja na raspolaganju i čuvanja određenih dokumenata u mjestu boravka fizičke osobe koja ima boravište u državi članici domaćinu i koja ih čuva kao zastupnik ili predstavnik poslodavca koji ga je imenovao, čak i nakon što je poslodavac prestao zapošljavati radnike u toj državi, za opravdanje takvog ograničenja slobodnog pružanja usluga nije dovoljno da prisutnost tih dokumenata na području države članice domaćina tijelima te države provođenje zadaće nadzora olakšava općenito. Potrebno je i da ta tijela ne budu ni u stanju učinkovito provoditi svoju zadaću nadzora ako to poduzeće u toj državi članici nema zastupnika ili predstavnika koji čuva navedene dokumente. S tim u vezi Sud je presudio da obveza čuvanja dokumenata kod fizičke osobe koja ima domicil na području države članice domaćina ne može biti opravdana (vidjeti navedenu presudu *Arblade i dr.*, t. 77.).
- 91 Veliko Vojvodstvo Luksemburg u ovom slučaju nije podnijelo nijedan konkretan element u potporu argumentu da samo to što dotične dokumente čuva zastupnik koji ima boravište u Luksemburgu omogućuje navedenim tijelima provedbu nadzora za koji su odgovorni. U svakom slučaju, imenovanje radnika prisutnog na mjestu pružanja usluga kako bi se nacionalnim tijelima stavili na raspolaganje dokumenti potrebni za

nadzor predstavlja mjeru koja bi manje ograničavala slobodu pružanja usluga a bila bi jednako učinkovita kao i osporavana obveza.

- 92 Osim toga valja podsjetiti da je Sud u točki 79. prethodno navedene presude Arblade i dr. naglasio da je zbog organiziranog sustava suradnje ili razmjene informacija među državama članicama iz članka 4. Direktive 96/71 čuvanje tih dokumenata u državi članici domaćinu nakon što je poslodavac prestao sa zapošljavanjem radnika u toj državi suvišno.
- 93 Slijedom toga Veliko Vojvodstvo Luksemburg ne bi moglo od poduzeća koja upućuju radnike zahtijevati da se za čuvanje navedenih podataka na području Luksemburga pobrinu na početku pružanja usluga.
- 94 Stoga se ne bi moglo zahtijevati ni da te iste dokumente čuva zastupnik koji ima boravište u Luksemburgu budući da je dotično poduzeće fizički prisutno na području Luksemburga tijekom pružanja usluga pa dotične dokumente može čuvati upućeni radnik.
- 95 Konačno valja naglasiti da iako članak 8. stavak 2. Zakona od 20. prosinca 2002. ne predviđa izričito obvezu čuvanja dokumenata potrebnih za nadzor u Luksemburgu prije početka obavljanja rada, ta odredba jasno određuje da identitet zastupnika treba javiti nadležnim tijelima najkasnije prije početka obavljanja predviđenog nesamostalnog rada. Stoga tumačenje koje zastupa Veliko Vojvodstvo Luksemburg, prema kojem ti dokumenti trebaju biti dostupni na dan početka rada nema temelja u osporavanoj odredbi. U svakom slučaju, takva obveza čuvanja navedenih dokumenata prije početka obavljanja rada predstavlja ograničenje slobode pružanja usluga koju Veliko Vojvodstvo Luksemburg treba opravdati drugim argumentima, a ne jednostavnim sumnjama o učinkovitosti organiziranog sustava suradnje ili razmjene informacija među državama članicama iz članka 4. Direktive 96/71.
- 96 Iz navedenoga proizlazi da budući da članak 8. Zakona od 20. prosinca 2002. nije u skladu s člankom 49. UEZ-a, cijelu tužbu valja prihvatiti.
- 97 Stoga valja utvrditi da:
- proglašenjem odredaba članka 1. točaka 1., 2., 8. i 11. Zakona od 20. prosinca 2002. prisilnim odredbama nacionalnog javnog poretka;
  - nepotpunim prenošenjem članka 3. stavka 1. točke (a) Direktive 96/71;
  - navođenjem, u članku 7. stavku 1. Zakona od 20. prosinca 2002., uvjeta u pogledu pristupa nadležnih nacionalnih tijela podacima neophodnim za nadzor koje nije dovoljno jasno da poduzećima koja žele uputiti svoje radnike u Luksemburg osigura pravnu sigurnost, i
  - propisujući, u članku 8. tog Zakona, čuvanje dokumenata potrebnih za nadzor u Luksemburgu pri *ad hoc* zastupniku koji ima boravište u Luksemburgu,

Veliko Vojvodstvo Luksemburg nije ispunilo obveze iz članka 3. stavka 1. Direktive 96/71 u vezi sa stavkom 10. tog članka te članaka 49. i 50. UEZ-a.

Troškovi

- 98 U skladu s člankom 69. stavkom 2. Poslovnika, na zahtjev protivne stranke, svakoj stranci koja izgubi spor nalaže se snošenje troškova. Budući da je Komisija postavila zahtjev da se Velikom Vojvodstvu Luksemburg naloži snošenje troškova i da ono nije uspjelo u postupku, Velikom Vojvodstvu Luksemburg nalaže se snošenje troškova.

Slijedom navedenog, Sud (prvo vijeće) proglašava i presuđuje:

1 Veliko Vojvodstvo Luksemburg,:

- proglašenjem odredaba članka 1. stavka 1. točaka 1., 2., 8. i 11. Zakona od 20. prosinca 2002. o prijenosu Direktive 96/71/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 16. prosinca 1996. o upućivanju radnika u okviru pružanja usluga i uređenju nadzora primjene radnog prava prisilnim odredbama nacionalnog javnog poretka;
- nepotpunim prenošenjem odredaba članka 3. stavka 1. podstavka 1. točke (a) Direktive 96/71/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 16. prosinca 1996. o upućivanju radnika u okviru pružanja usluga;
- navođenjem, u članku 7. stavku 1. Zakona od 20. prosinca 2002., uvjeta u pogledu pristupa nadležnih nacionalnih tijela podacima neophodnim za nadzor koje nije dovoljno jasno da poduzećima koja žele uputiti svoje radnike u Luksemburg osigura pravnu sigurnost, i
- propisujući, u članku 8. tog Zakona, čuvanje dokumenata potrebnih za nadzor u Luksemburgu pri *ad hoc* zastupniku koji ima boravište u Luksemburgu,

nije ispunilo obveze iz članka 3. stavka 1. Direktive 96/71 u vezi sa stavkom 10. tog članka te članaka 49. i 50. UEZ-a.

2. Velikom Vojvodstvu Luksemburg nalaže se snošenje troškova.

[Potpisi]

---

* Jezik postupka: francuski